

Obsah

Seznam zkratek	11
Předmluva	12
Úvod	13
<i>R. Liščák</i>	
1 Historie radiochirurgie gama nožem	15
<i>V. Vladyka</i>	
Literatura	18
2 Fyzikální principy radiochirurgie	19
<i>J. Novotný</i>	
2.1 Fyzikální principy stereotaktické radiochirurgie nebo radioterapie	19
2.2 Základní charakteristiky účinku ionizujícího záření na živé systémy	20
2.2.1 Interakce ionizujícího záření s látkou	22
2.2.2 Základní procesy absorpce záření v látce	22
2.2.3 Fotoelektrický jev	24
2.2.4 Comptonův rozptyl	25
2.2.5 Tvorba párů	26
2.2.6 Interakce nabitých částic	27
2.2.7 Absorbovaná dávka	29
2.2.8 Účinek ionizujícího záření na tkáň	29
Literatura	30
3 Technické provedení radiochirurgie a stereotaktické radioterapie	32
<i>J. Novotný</i>	
3.1 Stereotaktický rám	32
3.2 Stanovení rozměrů hlavy	34
3.3 Plánovací systém	35
3.4 Plánování léčby	35
3.5 Leksellův gama nůž	37
Literatura	40

4	Systém zabezpečování jakosti při radiochirurgii na Leksellově gama noži	41
	<i>J. Novotný</i>	
4.1	Metoda procesního stromu	42
4.2	Procesy zajišťování jakosti léčby	42
4.2.1	Kalibrace Leksellova gama nože	42
4.2.2	Stanovení absorbované dávky	43
4.2.3	Stanovení kolimátorového faktoru a izodózního rozložení	44
4.3	Kontrola jakosti LGN	45
4.4	Lokalizace lézí	45
4.5	Stereotaktický rám	47
4.6	Plánování a optimalizace léčby	48
4.7	Léčba na LGN	48
4.8	Mechanické chyby	49
4.9	Chyby nastavení	49
4.10	Záznam léčby	49
4.11	Základní chyby	50
	Literatura	51
5	Zobrazování v radiochirurgii	52
	<i>J. Vymazal</i>	
5.1	Úloha MR v radiochirurgii	52
5.2	Strategie zaměřovacího MR vyšetření	53
	Literatura	55
6	Radiobiologie	56
	<i>G. Šimonová</i>	
6.1	Poradiační poškození DNA a kritických buněčných objemů	56
6.2	Buněčný cyklus a radiosenzitivita	58
6.3	Kinetika buněčného růstu zdravých tkání	59
6.4	Nádorový růst	60
6.5	Radiosenzitivita a radiorezistence	60
6.6	Faktory ovlivňující radiosenzitivitu	61
6.7	Radiosenzitivita a buněčný cyklus	62
6.8	Radiosenzitivita a objemový faktor	62
6.9	Biologický efekt záření a biologické modely	62
6.10	Radiobiologický účinek u jednotlivých patologických intracerebrálních lézí	65
6.11	Radiobiologické rozdíly mezi jednorázovým a frakcionovaným ozářením	67
6.12	Léčebná odpověď a její hodnocení u zhoubných nádorů	67
6.13	Léčebná odpověď a její hodnocení u benigních nádorů a jiných benigních afekcí	68
6.14	Radiosenzitivita mozkové tkáně a toleranční dávky	69
6.15	Komplikace po ozáření	70
	Literatura	71
7	Psychologická péče o pacienty léčené gama nožem	73
	<i>M. Kořán</i>	
	Literatura	75

8 Meningiom	77
<i>R. Liščák</i>	
8.1 Radiochirurgická léčba	77
8.1.1 Výsledky radiochirurgické léčby meningiomu	78
8.1.2 Komplikace radiochirurgické léčby	80
8.2 Ostatní léčebné možnosti	82
8.3 Indikace k radiochirurgické léčbě	85
Literatura	87
9 Vestibulární schwannom	93
<i>R. Liščák</i>	
9.1 Výsledky radiochirurgické léčby	96
9.2 Komplikace radiochirurgické léčby	99
9.2.1 Riziko parézy lícního nervu	99
9.2.2 Riziko zhoršení sluchu	101
9.2.3 Riziko neuropatie trojklaného nervu	101
9.2.4 Zvětšení nádoru po radiochirurgické léčbě	102
9.2.5 Hyporesorpční hydrocefalus	103
9.2.6 Sekundární maligní nádory	104
9.3 Ostatní léčebné možnosti	105
9.3.1 Mikrochirurgická operace	105
9.3.2 Stereotaktická frakcionovaná radioterapie	106
9.3.3 Frakcionovaná radioterapie	107
9.3.4 Konzervativní postup – přirozený průběh onemocnění	107
9.4 Indikace k radiochirurgické léčbě	108
Literatura	108
10 Adenom hypofýzy	114
<i>R. Liščák</i>	
10.1 Laboratorní vyšetření	114
10.2 Radiochirurgická léčba adenomu hypofýzy	115
10.2.1 Antiproliferační efekt radiochirurgie u afunkčního adenomu hypofýzy	116
10.2.2 Akromegalie	120
10.2.3 Adenomy produkující ACTH	121
10.2.4 Prolaktinom	121
10.3 Radiační tolerance normální hypofyzární tkáně	124
10.4 Komplikace radiochirurgické léčby	124
10.5 Ostatní léčebné možnosti	125
10.6 Indikace k radiochirurgické léčbě	125
Literatura	127
11 Nádor glomus jugulare – chemodektom	131
<i>R. Liščák</i>	
11.1 Výsledky radiochirurgické léčby	133
11.2 Ostatní léčebné možnosti	134
11.3 Indikace k radiochirurgické léčbě	136
Literatura	137

12 Kraniofaryngeomy	139
<i>T. Chytka</i>	
12.1 Výsledky radiochirurgické léčby	139
12.2 Stereotaktická minimálně invazivní léčba	142
12.3 Mikrochirurgická resekce a frakcionovaná radioterapie	142
Literatura	143
13 Chordomy a chondrosarkomy baze lebni	145
<i>T. Chytka</i>	
13.1 Výsledky radiochirurgické léčby	148
13.2 Ostatní léčebné možnosti	148
Literatura	150
14 Mozkové metastázy	151
<i>G. Šimonová</i>	
14.1 Radiochirurgická léčba	153
14.2 Ostatní léčebné metody	156
14.2.1 Ozáření celého mozku	156
14.2.2 Ozáření celého mozku v kombinaci s radiochirurgickým ozářením	157
14.2.3 Neurochirurgická resekce	157
14.2.4 Kortikoidní terapie	157
14.3 Léčba reziduálních lézí, recidív a nových metastáz	160
14.4 Léčebné komplikace po ozáření	160
14.5 Prognostické faktory	161
14.6 Srovnání jednotlivých léčebných metod	162
14.7 Indikace k radiochirurgické léčbě	163
Literatura	164
15 Gliomy	168
<i>R. Liščák</i>	
15.1 Výsledky radiochirurgické léčby	169
15.2 Ostatní léčebné možnosti	174
15.3 Indikace k radiochirurgické léčbě	175
Literatura	176
16 Arteriovenózní malformace	178
<i>R. Liščák</i>	
16.1 Radiochirurgická léčba AVM	180
16.2 Neuroradiologické zobrazení AVM	184
16.3 Komplikace radiochirurgické léčby	185
16.4 Riziko krvácení AVM	186
16.5 Ostatní léčebné možnosti	186
16.6 Indikace k radiochirurgické léčbě	189
Literatura	191

17 Kavernom	196
<i>R. Liščák</i>	
17.1 Radiochirurgická léčba kavernomu	196
17.2 Komplikace radiochirurgické léčby	200
17.3 Ostatní léčebné možnosti	201
17.4 Venózní malformace a jejich léčba	201
17.5 Indikace kavernomu k radiochirurgické léčbě	202
Literatura	203
18 Funkční radiochirurgie	206
<i>D. Urgošik</i>	
18.1 Neuralgie trojklaného nervu	206
18.1.1 Esenciální (primární, idiopatická) neuralgie trojklaného nervu	207
18.1.2 Atypická neuralgie trojklaného nervu	208
18.1.3 Symptomatická neuralgie trigeminu spojená s demyelinizačním onemocněním	208
18.1.4 Symptomatická neuralgie při herpes zoster – postherpetická neuralgie trigeminu (PHN)	208
18.2 Trigeminalní autonomní bolesti hlavy	209
18.3 Neuralgie nervus glossopharyngeus	210
18.4 Talamotomie	211
18.5 Cingulotomie	211
18.6 Hypofyzektomie	213
18.7 Psychochirurgické výkony gama nožem	214
18.8 Extrapramidové poruchy pohybu	215
18.9 Epilepsie	216
Literatura	217
19 Oftalmoradiochirurgie	221
<i>R. Liščák</i>	
19.1 Technické aspekty oftalmoradiochirurgie	221
19.2 Uveální melanom	222
19.2.1 Výsledky radiochirurgické léčby	222
19.2.2 Ostatní léčebné možnosti	225
19.2.3 Indikace k radiochirurgické léčbě	225
19.3 Chorioidální neovaskularizace při věkem podmíněné makulární degeneraci (VPMD)	226
19.4 Glaukom	227
19.5 Vzácnější indikace v oftalmoradiochirurgii	228
Literatura	232
Rejstřík	236